

The evaluation of HIV and AIDS interventions in secondary school in South Afrika: recommendations for systematic programme development

Citation for published version (APA):

James, S. (2006). *The evaluation of HIV and AIDS interventions in secondary school in South Afrika: recommendations for systematic programme development*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Universiteit Maastricht. <https://doi.org/10.26481/dis.20060317sj>

Document status and date:

Published: 01/01/2006

DOI:

[10.26481/dis.20060317sj](https://doi.org/10.26481/dis.20060317sj)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 28 Jan. 2023

Summary

This thesis addresses a critical issue affecting young people in South Africa namely an educational response to HIV and AIDS. Such a response is intertwined in a variety of factors for example the history of sexuality education in South African schools, the sexual developmental needs of school-based youth, the response of the South African government to the problems of HIV and AIDS and the individual departments involved, in particular, the Departments of Health and Education. The main purpose of this thesis was to present an overview of adolescent sexual behavior in a specific context, regarding their knowledge, attitudes and sexual behavior alone and in association with other risk behaviours, evaluate their responses to two school-based interventions and propose recommendations for improving school-based interventions following a rigorous analysis of evaluations carried out on the South African Lifeskills HIV/AIDS Programme.

Chapter 1 provides an overview of the extent to which young people are affected by HIV and AIDS as well as a description of the context within which sexuality education takes place. It also provides insight into a review of literature related to school-based programmes that showed that there is a paucity of evaluations being carried out on HIV/AIDS interventions in schools. A call for a more systematic and theory-based development, implementation and evaluation of school-based HIV/AIDS education programmes is made. The chapter ends with an overview of the three parts of the thesis namely part 1 the cross-sectional studies (Chapters 2 and 3), part 2 the intervention studies (Chapters 4 and 5) and part 3 the refocusing of the Lifeskills HIV/AIDS Programme (Chapter 6).

Chapter 2 describes a cross-sectional study that was carried out amongst secondary school learners. It provides detailed insight into learners' knowledge, their beliefs and attitudes about HIV and AIDS as well as their self-reported sexual behavior. The results showed that learners were well informed about STIs including HIV and AIDS but that didn't seem to be in concordance with their sexual behaviours. It calls for a re-orientation of sexuality education to include those elements that impact on sexual behaviour in South Africa namely the gender inequities and the lack of communication skills.

The second cross-sectional study carried out amongst secondary school learners (chapter 3) confirmed the findings of other studies that a substantial number of learners are sexually active, some practice unprotected sex, are influenced by substance use and show gender differences in their sexual behaviours. This chapter recommends therefore that any education that addresses the sexual behavior of young people needs to take the determinants

identified through theory and empirical evidence into account. Some of these determinants are age, gender, alcohol use and HIV and AIDS education in schools.

In delivering effective sexuality education it is imperative that in addition to developing systematically planned programmes, an effort is made to systematically evaluate the planned interventions.

Chapter 4 describes the development and evaluation of a single intervention that aimed to impact on learners' knowledge, attitudes, communication with parents, friends and boyfriend or girlfriend about sexually transmitted infections (STIs) and behavioural intentions with regard to STIs among secondary school learners in South Africa. The intervention was a photo-novella called *Laduma* and the evaluation showed that after a single reading, learners showed an increase in knowledge on the spread of STIs, change in attitude to condom use and towards people with STIs and/or HIV/AIDS, as well as increased intention to practice safe sex. While this form of print media was an effective strategy to reach large numbers of young people and prepare them for adequate preventive behaviours, it did not influence their communication with parents, friends and boyfriend or girlfriend about STIs, reported sexual behavior and condom use. This chapter therefore identified the need to combine print media with other planned theory-based interventions that build confidence and skills to initiate the preventive behavior.

Chapter 5 describes the evaluation of a teacher led sexuality curriculum. The 16 hour long curriculum was delivered by trained educators and comprised of several fact based topics about HIV and AIDS namely the spread of, prevention of and protection against HIV and AIDS. The findings showed that there was a significant increase in knowledge at two follow-up measurements. There was no increase in reported protective behaviours or change in the psychosocial determinants of these behaviours. A process evaluation among the educators showed that the implementation differed in the various schools. The intervention schools could therefore be categorized into those schools that implemented the programme fully (7 schools) and those that implemented the programme only partially (4 schools). An exploratory analysis of these schools showed that learners who received the full intervention reported less sex and more condom use at T2 (immediately after the completion of the intervention 6 months after baseline (T1), were more positive in their perceptions about safe sexual behavior and scored higher on perceived social support at T3 (4 months after completion of intervention) than learners in the partial and control groups. This chapter, due to the limited effects found on the psychosocial determinants and sustained condom use in the longer term (T3) of the programme on learners, calls for further research in South Africa into the development, implementation

and analysis of the content and implementation strategies used in the classroom.

Chapter 6 describes the three evaluations carried out on the South African Lifeskills HIV/AIDS Programme as well as a model of sexual risk behaviour that was developed following an analysis of existing data. The results of the analysis of the evaluations of the Lifeskills programme were mapped onto a logic model of programme input and output that delineated the degree of lack in terms of programme implementation. The specific areas that were identified to improve the programme related to teacher and principal skills development. Teacher skills need to be improved to facilitate learner skill development related to HIV/AIDS for example negotiation of condom use. Principal skill development needed to improve with regard to facilitating support mechanisms that will enable trained teachers to implement the Lifeskills HIV/AIDS programme at school level. As a start to improve the Lifeskills HIV/AIDS programme, examples of implementation matrices for teacher and principal training were developed using Intervention Mapping (IM).

Chapter 7 presents a reflection on all the chapters and looks at the implications of the evaluations as well as the challenges associated with HIV/AIDS education in South Africa. More specifically it looks at the Lifeskills HIV/AIDS curriculum development, teacher training and implementation. Finally the limitations of the studies in this thesis are discussed and the chapter concludes by acknowledging the complexity of adolescent sexuality and the need to address it by developing an understanding of the all the factors that impact on or facilitate it.

Samenvatting

Dit proefschrift heeft een belangrijk vraagstuk met betrekking tot jongeren in Zuid-Afrika als onderwerp, namelijk een antwoord vanuit het onderwijs op HIV en AIDS. Zo'n antwoord hangt samen met een verscheidenheid aan factoren, zoals bijvoorbeeld de geschiedenis van seksuele voorlichting op Zuid-Afrikaanse scholen, de behoeften van schoolgaande jongeren op seksueel gebied en de reactie van de Zuid-Afrikaanse overheid en de afzonderlijke, hierbij betrokken ministeries, met name de ministeries van Gezondheid en Onderwijs, op het vraagstuk van HIV en AIDS. Het belangrijkste doel van dit proefschrift is het presenteren van een overzicht van het seksuele gedrag van adolescenten in een specifieke context, wat betreft kennis, houding en seksueel gedrag op zich en in combinatie met ander riskant gedrag, het evalueren van hun reacties op twee interventies die op scholen zijn uitgevoerd en het doen van voorstellen voor het verbeteren van interventies op scholen op basis van een uitvoerige analyse van evaluaties van het South African Lifeskills HIV/AIDS programma.

Hoofdstuk 1 geeft een overzicht van de mate waarin jongeren getroffen worden door HIV en AIDS en beschrijft de context waarbinnen seksuele voorlichting plaatsvindt. Uit literatuuronderzoek naar voorlichtingsprogramma's op scholen bleek dat er maar heel weinig evaluaties worden uitgevoerd van HIV/AIDS interventies op scholen. Er wordt gepleit voor het meer systematisch en op theorie gebaseerd ontwikkelen, implementeren en evalueren van voorlichtingsprogramma's over HIV/AIDS op scholen. Het hoofdstuk eindigt met een overzicht van de drie delen van het proefschrift, namelijk deel 1 de cross-sectionele onderzoeken (hoofdstuk 2 en 3), deel 2 de interventie onderzoeken (hoofdstuk 4 en 5) en deel 3 de aanpassing van het South African Lifeskills HIV/AIDS programma (hoofdstuk 6).

Hoofdstuk 2 beschrijft een cross-sectioneel onderzoek dat werd uitgevoerd onder middelbare scholieren. Het geeft een gedetailleerd inzicht in de kennis van de leerlingen, hun opvattingen over en hun houding tegenover HIV en AIDS en inzicht in hun door henzelf gerapporteerd seksueel gedrag. De resultaten lieten zien dat de middelbare scholieren goed geïnformeerd waren over seksueel overdraagbare aandoeningen en HIV en AIDS maar dit bleek niet in overeenstemming met hun seksueel gedrag. Dit vraagt om een heroriëntatie op seksuele voorlichting, waarbij meer aandacht besteed moet worden aan de aspecten die in Zuid Afrika belangrijk zijn met betrekking tot seksueel gedrag, met name de ongelijkheid tussen jongens en meisjes en het gebrek aan communicatievaardigheden.

Het tweede cross-sectionele onderzoek dat werd uitgevoerd onder middelbare scholieren (hoofdstuk 3), bevestigde de uitkomsten van andere

onderzoeken dat een aanzienlijk deel van de leerlingen seksueel actief is; sommigen hebben onbeschermd seks, gebruiken regelmatig alcohol of drugs en er zijn verschillen in seksueel gedrag tussen jongens en meisjes. In dit hoofdstuk wordt daarom aanbevolen dat elke vorm van voorlichting die zich richt op het seksueel gedrag van jongeren, rekening moet houden met de determinanten die zijn bepaald op basis van theorie en uitkomsten van empirisch onderzoek. Enkele van deze determinanten zijn: leeftijd, sekse, alcoholgebruik en voorlichting over HIV en AIDS op scholen.

Bij het geven van effectieve seksuele voorlichting is het noodzakelijk dat in aansluiting op planmatig ontwikkelde programma's, geprobeerd wordt de geplande interventies systematisch te evalueren.

Hoofdstuk 4 beschrijft de ontwikkeling en evaluatie van één interventie onder middelbare scholieren in Zuid-Afrika die als doel had invloed uit te oefenen op de kennis van leerlingen, de houding tegenover seksueel overdraagbare aandoeningen (STIs), de communicatie met ouders, vrienden en vaste vriend of vriendin over STIs en gedragsintenties met betrekking tot STIs. De interventie was een photo-novella (met foto's ondersteund stripverhaal) onder de naam Laduma en uit de evaluatie bleek dat na één keer lezen leerlingen meer kennis hadden van de verspreiding van STIs, verandering in houding ten opzichte van condoomgebruik en ten opzichte van mensen met STIs en/of HIV/AIDS lieten zien en een verhoogde intentie hadden om veilige seks te bedrijven. Hoewel deze vorm van schriftelijke voorlichting een effectieve strategie bleek te zijn om grote aantallen jonge mensen te bereiken en hen voor te bereiden op adequaat preventief gedrag, had deze interventie geen invloed op hun communicatie over STIs met ouders, vrienden of vaste vriend of vriendin, gerapporteerd seksueel gedrag en condoomgebruik. In dit hoofdstuk wordt daarom de noodzaak benadrukt om schriftelijke voorlichting te combineren met andere op theorie gebaseerde, planmatige interventies die zelfvertrouwen en vaardigheden voor preventief gedrag aanleren.

Hoofdstuk 5 beschrijft de evaluatie van een door een docent begeleid curriculum over seksualiteit. Het curriculum van totaal 16 uur werd verzorgd door getrainde docenten en bestond uit verschillende op feiten gebaseerde onderwerpen over HIV en AIDS, met name over de verspreiding en preventie van en de bescherming tegen HIV en AIDS. De uitkomsten lieten zien dat er een significante toename was van kennis bij de twee follow-up metingen. Er was geen toename van gerapporteerd veilig gedrag of verandering in de psychosociale determinanten van dit gedrag. Een procesevaluatie onder de docenten liet zien dat in de verschillende scholen de implementatie niet op dezelfde manier was uitgevoerd. De interventiescholen kunnen daarom verdeeld worden in scholen die het programma volledig implementeerden (7

scholen) en scholen die het programma slechts gedeeltelijk implementeerden (4 scholen). Een exploratieve analyse van deze scholen liet zien dat leerlingen die deelnamen aan alle onderdelen van de interventie, rapporteerden dat zij minder seks hadden en meer condooms gebruikten bij T2 (onmiddellijk na de afronding van de interventie 6 maanden na de baseline (T1), positiever waren in hun percepties over veilig seksueel gedrag en hoger scoorden op waargenomen sociale steun bij T3 (4 maanden na afronding van de interventie) dan leerlingen die het programma slechts gedeeltelijk konden volgen en leerlingen in de controlegroepen. In dit hoofdstuk wordt vanwege de beperkte effecten die gevonden werden bij de psychosociale determinanten en het blijven gebruiken van condooms op de langere termijn (T3), gepleit voor verder onderzoek naar de ontwikkeling, inhoud, implementatie en implementatiestrategieën van programma's die op scholen gebruikt worden.

Hoofdstuk 6 beschrijft de drie evaluaties van het Zuid Afrikaanse Lifeskills HIV/AIDS Programma en een model van riskant seksueel gedrag dat werd ontwikkeld op basis van een analyse van bestaande onderzoeksgegevens. De uitkomsten van de analyse van de evaluaties van het Lifeskills programma werden samengebracht in een logic model van programma input en output dat met name tekorten liet zien met betrekking tot de implementatie van het programma. De onderdelen die met name in aanmerking kwamen voor verbetering van het programma, betroffen het ontwikkelen van de vaardigheden van docenten en directeuren. De vaardigheden van docenten moeten verbeterd worden om de ontwikkeling van de vaardigheden van leerlingen met betrekking tot HIV/AIDS te bevorderen, bijvoorbeeld onderhandelen over het gebruiken van condooms. De vaardigheden van directeuren moeten verbeterd worden ter bevordering van het ondersteunen van getrainde docenten om hen in staat stellen het Lifeskills HIV/AIDS programma op schoolniveau te implementeren. Als aanzet tot het verbeteren van het Lifeskills HIV/AIDS programma werden voorbeelden van implementatiematrixen voor het trainen van docenten en directeuren ontwikkeld waarbij gebruik werd gemaakt van Intervention Mapping (IM).

In hoofdstuk 7 wordt teruggekeken op alle hoofdstukken en er wordt gekeken naar de implicaties van de evaluaties en naar de problemen met betrekking tot de voorlichting over HIV en AIDS in Zuid Afrika. In het bijzonder wordt er gekeken naar de ontwikkeling van het Lifeskills HIV/AIDS curriculum, de training van docenten en de implementatie van het programma. Tenslotte worden de beperkingen van de onderzoeken in dit proefschrift besproken en het hoofdstuk wordt afgesloten met het onderschrijven van de complexiteit van het vraagstuk van de seksuele ontwikkeling van adolescenten en de noodzaak tot het proberen te begrijpen van alle factoren die van invloed zijn

op de seksuele ontwikkeling of deze bevorderen wanneer men het seksuele gedrag wil beïnvloeden.